

Бажаємо успіхів народним обранцям!

Пролетарі всіх країн, єднайтесь!

За наукові кадри

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМІВ ТА КОМИТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО ОРДENA
ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА.

Видався з 1933 р.

№ 19 (1752). 26 ТРАВНЯ 1989 РОКУ

Ціна 2 коп.

25 ТРАВНЯ ВІДКРИВСЯ З'ЇЗД НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ СРСР НАШІ СПОДІВАННЯ

— ЯКІ НАДІЇ ВИ ПО-
КЛАДАЄТЕ НА З'ЇЗД НА-
РОДНИХ ДЕПУТАТІВ
СРСР, ЯКИХ РЕЗУЛЬТА-
ТИ ВИ ОЧІКУЄТЕ ВІД
ЙОГО РОБОТИ?

Л. В. ВЕРЕМЕЄВА, завідуюча
редакцією при ОДУ видавни-
цького об'єднання «Viща
школа».

— Відповіді на запитання
«Що ми залишимо своїм ді-
тям?». Оптимізму. Другого
подиху. Шматка хліба, склячки
чистої води, ковтка свіжого
повітря. Гарантії прав людя-
ни, створення правової держа-
ви. І щоб у країні були
черги тільки за театральними
квитками.

В. М. КАДУРІН, доцент ка-
федри загальної і морської

геології, секретар парторгані-
зації геолого-географічного
факультету:

— Мені здається, найголов-
ніше, що повинно бути зроб-
лено, — це щоб Верховна Ра-
да була змозі забезпечувати
реальну владу у країні через
місцеві Ради. Але потрібна
міцна система контролю цієї
влади.

Важливим питанням завжди
залишатиметься правовий за-
хист особистості. І окреме пи-
тання — це питання про мо-

лодь. Тут ми не можемо не
сказати про вищу освіту, про
гарантоване право на неї для
кожного бажаючого.

Хочу підкреслити, що з цьо-
го питання у нашій країні
прийнято чимало різних рі-
шень, але поки що немає
відповідного Закону, невико-
нання якого вважалося б зло-
чином. Без цього усі хороши
рішення залишаються по-
рожнім звуком, а вища школа
завжди буде стояти з протяг-
нутою рукою. Бажаю успіху
депутатам у складній роботі.

Виявляється, після досить
традиційних, дрімотних збо-
рів можна відверто вести
розмову в неформальній об-
становці, на свіжому повітрі.
Зверніть увагу на фото: не
візнати учасників зборів,
які щойно закінчилися, —
розкотість, посмішки на об-
личчях.

Саме зараз і розпочинається
невимушений обмін думками
з проблем, що дійсно хвилю-
ють сьогодні молодих лю-
дей. Цікавий феномен, чи
не так?

(Читайте з цього приводу
матеріал «Комсомольська
колоїска» на 2-й стор.).

Фото В. ПАЩУКА.

Свято на всі часи

24 травня — День слов'ян-
ської писемності і культури. У
нашій країні він вперше свят-
кувався у 1986 році. Це бу-
ло в Мурманську та прилег-
лих селищах. А в 1987—1988
роках це свято вже широко
відзначалося у багатьох міс-
тах Російської федерації, на
Україні, в Білорусії. Цього
року центром святкування
Дня слов'янської писемності і
культури стане древній Київ.

Планом Одеської обласної
Ради народних депутатів на
період з листопада 1988 р.
по листопад 1989 р. передбачена
велика культурна прог-
рама, яка відтворює у пам'яті
народу історію введення вели-
ким князем Володимиром у
988 році слов'янської азбуки і
державної школи Київської

Ради народних депутатів на
період з листопада 1988 р.
по листопад 1989 р. передбачена
велика культурна прог-
рама, яка відтворює у пам'яті
народу історію введення вели-
ким князем Володимиром у
988 році слов'янської азбуки і
державної школи Київської

Цього дня краєзнавці намі-

рідного міста і краю. В
одеській обласній бібліотеці
відкрита виставка літератури,
присвячена слов'янській пи-
семності і культурі. На 24
травня відділом іноземної лі-
тератури запланований інтер-
національний вечір за участю
болгар, росіян, українців, бі-
лорусів та ін.

Цікаві заходи передбачені
Одесською письменницькою ор-
ганізацією. День слов'янської
письменності і культури, річний
ювілей святкування 1000-ліття
азбуки і школи на Русі по-
клікані змінити міжнаціо-
нальне спілкування слов'янсь-
ких народів, підвищити гро-
мадянську активність і твор-
чий доробок перебудови.

О. ЄФИМОВ,

член

Педагогічного

ПАМ'ЯТИ ВИДАТНОГО ПСИХОЛОГА

Цього року психологічна
громадськість нашої країни
відзначатиме 100-річчя з дня
народження видатного радянсь-
кого психолога і філософа
С. Л. Рубінштейна. Він наро-
дився в Одесі 19 червня
1889 р. в сім'ї службовця.
В 1908 р. закінчив Одеську
Рішельєвську гімназію з зо-
лотою медаллю. Вищу освіту
С. Л. Рубінштейн одержав в
Марбургському університеті,
де близьку захистив дисер-
тацію на ступінь доктора фі-
лософії.

В квітні 1919 року за ре-
комендацією Н. Н. Ланге істо-
рико-філологічний факультет
Новоросійського університету
обирає С. Л. Рубінштейна при-
ват-доцентом кафедри філосо-
фії. Після смерті Н. Н. Лан-
ге, в серпні 1921 року, С. Л.
Рубінштейн обирається про-
фесором кафедри психології
Одеського Інституту народної
освіти. Перебуваючи на цій
посаді, С. Л. Рубінштейн напи-
сані декілька наукових праць,
серед яких найбільш важливою була стаття «Прин-
цип творческої самодіяльності»
(1922 р.). В ній С. Л. Рубінштейн сформулював ос-
новний методологічний прин-
цип радянської психології —
прицип єдності свідомості і
діяльності. Саме ця стаття
 стала першою цеглиною, яку
заклав С. Л. Рубінштейн для
будівництва радянської тео-
ретичної психології. Не менш важливим є і той факт, що
під керівництвом С. Л. Рубін-
штейна на кафедрі психології
Л. Я. Беленька почала прово-
водити експерименти по
сприйманню часу.

Крім посади професора ка-
федри психології С. Л. Ру-
бінштейн з 1923 по 1929 рік
був директором Одеської
центральної наукової бібліотеки
(нині Наукова бібліотека
ОДУ). З 1929 року С. Л. Ру-
бінштейн став працювати в
вищих учбових закладах Ле-
нінграда і Москви. Написаний
ним підручник «Основи об-
щої психології» (1946 р.)
відзначений державною пре-
мією.

Віддаючи гідну шану пам'я-
ті С. Л. Рубінштейна, кафедра
психології ОДУ в червні
1989 року проводить Респуб-
ліканську наукову конферен-
цію, присвячену 100-річчю з
дня його народження. На
участь в конференції подано
тези не тільки від психологі-
в і філософів України. В
конференції візьмуть участь
вчені Москви, Тбілісі, Горько-
го та інших міст країни.

Завдання майбутньої кон-
ференції — розглянути ме-
тодологічну і теоретичну
спадщину, яку залишив ви-
датний психолог С. Л. Рубін-
штейн.

Б. ЦУКАНОВ,
доцент
кафедри
психології
ОДУ.

НИЗЬКИЙ УКЛІН

Восени ми стали першокурсниками Одеського держ-
авного університету. Відірвані від материнських гнізд, одразу ж
потрапили під турботливе крило Валентини Іванівни Се-
лантьєвої, нашого куратора. Суворо, але одночасно й
доброю матір'ю вона стала для нас. Все її цікавило: і чо-
му Інна Голованова живе у 7-му гуртожитку мехмату, а
не у своєму, філфаківському, як я відпочиваємо; завж-
ди турбувалася про те, щоб її «діти» не пропустили жодної
цикавої виставки, спектаклю. Допомагала з білетами, до-
мовлялась з екскурсоводами. Якщо в когось є проблеми
— одразу ж звертаємось з ними до Валентини Іванівни,
бо знаємо — обов'язково допоможе.

Нешодавно В. І. Селантьєва іздала на курси підвищення
кваліфікації. Ми з нетерпінням чекали її повернення. Спа-
сибі Валентині Іванівні за те, що вона стала для нас пер-
шою рідною людиною в стінах університету. Низький її
уклін від 4-ї групи російського відділення.

«КОМСОМОЛЬСКА КОЛІСКОВА»

Чому комсомол втрачає свій авторитет серед несоюзної молоді! Чи не пережила себе Спілка як молодіжна організація? Чому для багатьох комсомольців ВЛКСМ асоціюється лише зі словом «внески»! Це не просто гострі — це кричущі питання. Не випадково VII Пленум ЦК ВЛКСМ, який нещодавно завершився, прийняв рішення про скликання ХХІ, позачергового з'їзду комсомолу. Повідомлення про позачерговий з'їзд — це сигнал для всіх членів Спілки, для кожної першеної, цехової комсомольської організації: що ми конкретно зробили, перебудовуючись разом із країною, яка наша власна позиція і чи є вона взагалі!

В групі ОУ прикладного відділення З-го курсу межаму пройшли звітно-виборні збори. На них були присутніми: В. Анисимов — завідуючий загальним відділом Одеського обкуму ЛКСМУ, С. Федорова — звільнений комсорг факультету, О. Дунاءв — заступник секретаря комітету комсомолу ОДУ з організаційної роботи.

Якщо відверто, то комсомольськими зборами цей захід можна назвати лише умовно. Доповідь комсорга групи В. Лозоватського складалася з короткого перерахування досягнень та недоліків у роботі групи (причому серед успіхів — «активна робота», «активна участя»; а недоліків — «низька активність комсомольців групи, ряд доручень виконувався з-під палиці, невчасно»). Недоліки пояснюються складною навчальною програмою, перевантаженістю студентів, браком часу, який виділяється для роботи з ЕОМ тощо. Все, як у старі «добрі» часи.

Були й дебати. Про що говорили комсомольці? Культорг курсу Д. Юдін закликав активніше брати участь у внутріфакультетському житті. Ще дві студентки звернулися до С. Федорової із запитаннями: коли, кінець-кінем, вирішиться питання з буфетом і відеоклубом, коли видадуть стипендію, коли вже не будуть посилати дівчат у рейди ДНД?

Залишалося тільки обрати

новий склад комсомольського бюро групи і комсорга. На цьому б і розійшлися.

Підив підсумки зборам В. Анисимов:

— Судячи з доповіді, ваша група справді непогано поправлювалася протягом семестру, і роботу її можна визнати задовільною. Але ж це звітно-виборні збори, на яких ви, крім підбиття підсумків своєї роботи, визначаєте плани на майбутнє, разом з новообраним комсоргом вирішуєте, як можна якісно поліпшити роботу вашої організації. Якщо є проблеми, пропозиції — приходьте з ними до комітету комсомолу факультету, університету. Сьогодні ж конкретної розмови у вас не вийшло. Кажу про це не для того, щоб звинуватити вас у позастатутному проведенні зборів, а для того, щоб надалі ви були більш активними. Не боялися приходити зі своїми ідеями до райкому, міському, обкуму комсомолу. Тільки-но завершився Пленум ЦК ВЛКСМ, а у вас про комсомол не сказано жодного слова. Важливо, щоб кожен з вас на цих зборах з'ясував: для чого сьогодні обрали нового комсорга.

На завершення роботу комсорга визнали «задовільною», комсоргом знов обраний В. Лозоватський.

Розійшлися спокійно, без вибуху емоцій. Адже нічого не сталося і цього разу. І тому навряд чи хтось запитає самого себе: що ж це було насправді — збори чи чергові посиденьки? (Зазвичай у групі не проводяться офіційно комсомольські збори; якщо треба щось вирішити — студенти просто радяться один з одним і думають, як краще відняти. Сам В. Лозоватський зізнався, що справжні збори бачив чотири роки тому).

А насправді відбулося те, що відбувається з року в рік у будь-якій комсомольській організації, групі. І навряд чи щось надалі зміниться. А життя іде, підкидає гострі проблеми, від яких нікому нікуди не сковатися. Але чи можна їх вирішувати на подібних зборах?

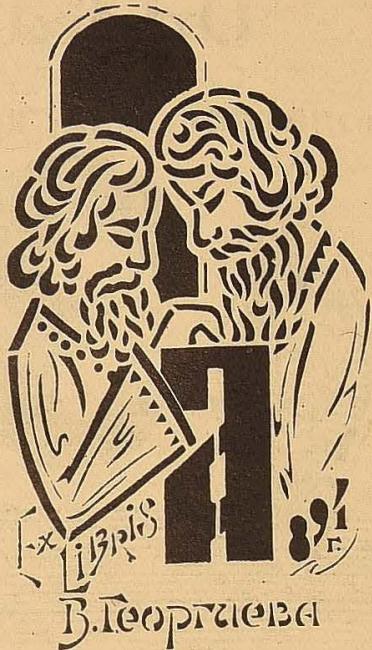
Л. ЛАВРІЕНКО.

У другій половині IX століття два видатних учня середньовіччя, брати Кирило (до прийняття монашества на початку 869 року — Костянтин, народився близько 827 р.), і Мефодій (народився близько 815 р., помер 6 квітня 885 р.) — розробили слов'янський алфавіт і написали перші тексти загальнослов'янською літературною мовою.

Азбука, створена Кирилом і Мефодієм, називається кирилицею. В її основі лежить грецьке уставне письмо, до якого додали кілька букв.

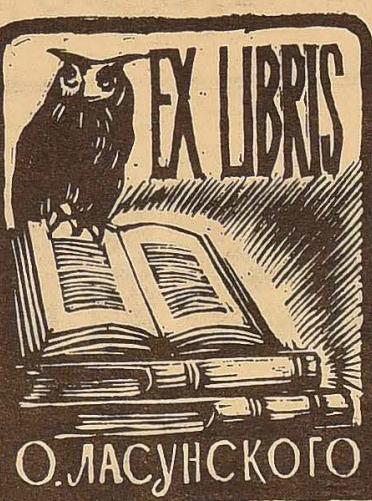
Святкування у нашій багатонаціональній країні Дня слов'янської писемності і культури набуває особливого значення. Слов'янська писемність дала можливість міжнародного спілкування, об'єднала багато близьких і споріднених народів. Дні слов'янської писемності і культури стануть традицією, яка наповнює наші серця гордістю за Вітчизну.

У ці дні в залах бібліотеки Одеського університету відкрита виставка екслібрисів, яку підготували члени Одеського клубу любителів екслібрису і книжкової графіки. Тут представлені роботи графіків Є. І. Кузнецової (П'ятигорськ), О. С. Мистецького (Київ). Всі

ці екслібриси — з колекції заступника голови Одеського клубу любителів екслібрису і книжкової графіки, співробітника СПТУ-27 М. Б. Гітельмахера.

М. ДЕНИСОВ.

На честь слов'янської культури

«МЫ ЖЕЛАЕМ СЧАСТЬЯ ВАМ...»

Скорі залишими ми, випускники, стіни нашої альманаху — Одеського університету. Дуже хочеться говорити добрі слова на адресу наших наставників, тих, хто допомагав нам у засвоєнні знань, учив мислити, працювати, творити самостійно, розкuto, сміливо і вміло. Хто віддав нам частку своєї душі.

До любимих нами викладачів відносимо, звичайно, і Тамару Андріївну Тарасенко. Але не тільки ерудиція, лекторська майстерність складають авторитет Тамари Андріївни. Це їх чисто людські якості: принциповість, відвіртість, доброзичливість.

З нагоди Вашого ювілею, шановна Тамара Андріївна, нам хочеться від усієї душі побажати Вам міцного здоров'я, творчих успіхів у Вашій нелегкій праці. І, звичайно, — щастя, щастя, щастя!

Будьте завжди такою ж молодою і чарівною! Як сказав поет: «Есть только дни рождения у женщин. Годов рождения у женщин нет!»

Ваші студенти п'ятикурсники юрфаку В. ЯЦУХ, О. ХРЕНКІН, Л. СОВСИМОВА, Т. ТРАНДАСІР, Ю. ЦІХОНЯ, В. ШЕВЧЕНКО, А. СТАРОЖИШИН, А. ЧЕРНІХ.

З любов'ю до Ахматової

Студенти I-го курсу філфаку зібрались, щоб поговорити про творчість Анни Ахматової. Її поезія завжди входила у вітчизняну літературу дзвінним словом, відзначалася щирістю, зворушилисю почуттів, любов'ю до Батьківщини, у складі музичі ахматовської лірики постійно відчувається і особлива діаграмонія. Про це говорили студенти. Вони не тільки цитували чудові уривки з лірики поета, але й приділяли значну увагу її внутрішньому духовному світу, нелегкому, трагічному долі. Виступаючи відзначали та мож, що Анна Ахматова безмежно любила людей, відчувала їх біль і спідівнання. Особливо сподобались студентам виступи їх однокурсників О. Данчишиної, О. Софішині, А. Михайлік, Д. Булгакова, С. Саєнко, В. Седристої та їх куратора Л. С. Амбокадзе.

Ю. МОРЕНЕЦЬ, студент I курсу філфаку, слухач відділення журналістики.

лемами побуту, матеріального забезпечення, взаємодопомоги тощо. Об'єднання вирішує усі спірні питання з адміністрацією університету.

Хоча навчання платне, але плата помірна. Будь-який бажаючий одержати вищу освіту може це зробити. Державні дотації використовуються і для виплати стипендії тим, хто успішно навчається, але обмежений у коштах. Є персональні стипендії. Багато хто вчиться за рахунок фірм чи компаній. Проблеми ті самі, що й у всіх студентів. Мені так здається.

Чи виявляє ваша молодь інтерес до передбудови в Радянському Союзі?

— О, інтерес неабиякий, і не лише з боку молоді. Уся Бельгія зацікавлена в реалізації планів передбудови і ревно слідкує за ходом подій. Особливий інтерес у Бельгії викликають ваші миролюбні ініціативи, насамперед в галузі ядерного роззброєння, побудови європейського дому, вільного від засобів масового знищення.

Зарах важко відповісти на наше політичне життя без нової інформації про хід передбудови, і ми щиро зічимо радянським людям добрих змін в їхньому житті.

— Дякуємо вам за бесіду і бажаємо успіхів у втіленні в життя ваших численних творчих планів.

— Велике спасиби.

Інтерв'ю вів
М. УСПЕНОВ.

Бельгія цікавиться передбудовою

У 1988 році доцент фізичного факультету О. І. Герасимов знаходився на стажуванні в Бельгії у відомого в Європі фізика-теоретика професора Раду Болеску. І ось тепер директор департаменту фізики плазми і фізики нелінійних явищ Вільного університету Брюсселя (Валонське відділення) Раду Болеску в гостях у свого одеського колеги.

Наш кореспондент зустрівся з Раду Болеску, який люб'язно погодився дати інтерв'ю для «ЗНК».

— Пане Болеску, ви вперше в Одесі. Що ви можете сказати про свої враження?

— Вражений колоритом міста. Тут все незвичайне — вулиці, будинки, сквери, люди. Місто напрочуд живе, повне радості і життєлюбства. І я не думаю, що це пояснюється виключно тим, що на вулиці — весна...

— У вас уже були ділові контакти з одеськими вченими. Зокрема з професором М. П. Коваленком, який зараз виконує обов'язки ректора нашого університету.

— Зустріч пройшла у вик-

лючно дружній, доброзичливій атмосфері. Ми вільно обмінялися думками про можливість наукового співробітництва між нашими університетами у галузі, яка мені особливо близька. Попередньо намітилися і направлями, в яких могли б об'єднати свою зусилля.

— Чи можуть майбутні контакти між нашими університетами включати і обмін студентами?

— А чому б ні?

— Пане Болеску, ви не лише експериментатор, але й професор, педагог. Напев-

не, окрім суто наукових проблем, вас цікавлять і загальні проблеми вищої школи!

— Це природно.

Ми приділяємо значну увагу удосконаленню учебних програм і курсів. Це дуже важливо — своєчасно оновлювати учебні курси, адже темпи розвитку науки, виникнення нового значно випереджають наші можливості врахувати все це у практиці підготовки спеціалістів. Зокрема, два роки тому ми досконально переглянули курс фізики. Найскладніше — добитися збалансованості теоретичної і практичної частини курсу.

— Розкажіть, будь ласка, про інші свої проблеми.

— Схоже, що вони у нас однакові: експериментальна база, яка могла б бути кращою, нестача асигнувань, труднощі з утриманням наукової бібліотеки та багато інших проблем.

— За рахунок чого ваш університет виходить із складного становища?

— Найкраще, коли вдається одержати замовлення від крупної державної організації чи міжнародної фірми. Дуже ефективними вважаємо дослідження, які фінансиються по лінії ЮНЕСКО.

— Ви маєте значний досвід організації різних наукових симпозіумів, семінарів з участю видатних спеціалістів, ак-

тивно співробітничаете з Московським університетом, Винаховий керівник багатьох претендентів на вчену ступінь. Інакше кажучи, маєте справу з науковою молоддю. Якими принципами ви керуетесь особисто при відборі учнів?

— Ніяких особливих принципів. В науці визначальним може бути лише талант. Ми шукаємо обдарованих людей. Цим займається кожен викладач, якому доводиться вести заняття. У нас також практикуються студентахські наукові роботи, і вони носять дуже серйозний, самостійний характер. Керівник може тідказати тему, але студент зобов'язаний довести, що у нього є схильності до дослідницької діяльності. Якість роботи оцінюється спеціалістами: вони й дають «перепустку» у науку талановитій молоді.

— Якщо можна, кілька слів про студентське життя у вашому університеті...

— У нас, як у багатьох європейських університетах, студенти мають право створювати свої організації, різні об'єднання за інтересами, можуть входити у будь-які партії чи приєднатися до них. Це ніякою мірою не впливає на їхній учбовий статус.

— Є студентське об'єднання,

к Съезду народных депутатов СССР

Происходившие в истекшем и нынешнем году события (особенно различные предвыборные и выборные кампании), а также личный опыт практической деятельности (преподавателя-обществоведа и социолога-исследователя, участника различных диспутов и «круглых столов») побудили меня взяться за перо и обратиться в газету. Непосредственным толчком явилась проводимая в настоящее время кампания обсуждения (точнее, осуждения) проекта программы «Народного движения Украины за перестройку».

Сразу оговорюсь: у нас принято выступать от чьего-то имени — коллектива трудящихся, рабочего класса, «простых советских людей», партии. А уж от имени народа — этот пассаж очень распространен и популярен.

Не берусь выступать от имени интеллигенции, к новой принадлежности по положению. Рискну высказать ряд соображений от своего собственного имени. Хочу выразить свое ЛИЧНОЕ мнение и готова нести за него ЛИЧНУЮ ответственность.

Считаю, что главная наша беда сегодня — недостаточное развитие правосознания, отсутствие подлинной политической культуры. Признаю, что мнение это не оригинально. К этому хочу добавить, однако, что культура эта не дается только просвещением, обучением и убеждением. Она — это прежде всего НАВЫКИ участия в политической жизни, УМЕНИЕ грамотно осуществлять политические акции, понимать, что стоит за параграфом закона, устава, пунктом инструкции, каким последствиям приводят те или иные используемые нами процедуры.

К последним мы относимся особенно невнимательно и беспечно. И это одна из причин того, что даже те (не очень значительные) демократические гарантии, которые содержались в новых законах либо в поправках к имеющимся законам, по существу не реализовались в полной мере (см., например, статью И. Карпенко «Дороги, которыми мы выбираем» — «Известия», 22 марта 1989 г.).

Но именно конкретные процедуры (выборов, голосования, обсуждения), механизмы реализации различных политических акций — это есть та школа демократии, в которой ФОРМИРУЮТСЯ ДЕМОКРАТИЧЕСКИЕ НАВЫКИ и УМЕНИЯ.

Главная задача в настоящее время состоит в том, чтобы использовать такие процедуры и механизмы, которые максимально способствуют участию рядовых граждан и коммунистов в партийных и государственных делах, обеспечивают защиту инициатив, идущих снизу, создают гарантии демократизации. СЧИТАЮ, что КАЖДЫЙ КОММУНИСТ НЕСЕТ ЗА ЭТО ОСОБУЮ, ЛИЧНУЮ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ.

Обращая на это внимание, хочу напомнить об исключительно актуальных в настоящее время соображениях, которые содержатся в интервью известного советского режиссера Марка Захарова (См. «Правду», 18 ноября 1988 года). Он выражает беспокойство по поводу того, что «Великий знаток тайных механизмов власти и «процедурно-процессуального» прессинга И. В. Сталин оставил мобильное и ладко скроенное хозяйство. Оно отлично срабатывает и по сей день».

Марк Захаров совершенно справедливо высказал тревогу по поводу дилетантизма многих рядовых коммунистов, которые никогда прежде «не интересовались всевозможными тайным и открытого голосования», где, как он считает, «множество тончайших, но важных нюансов, ответвлений, вариантов».

Действительно, «юансов» и «вариантов» в процедурах и механизмах осуществления политических акций много — в этом мы убедились в ходе выборов делегатов на XIX Всесоюзную партийную конференцию и народных депутатов СССР. Считаю, что наша борьба за демократизацию общества не будет успешной, если «юансами», «ответвлением» и «вариантами» будут пользоваться бюрократы, а рядовые коммунисты будут всем этим пренебрегать, проявляя беспечность и благоудушение.

Вот теперь самое время выразить отношение к процедуре обсуждения, точнее к кампании осуждения проекта «Народного движения Украины за перестройку». Не могу сказать, что безоговорочно поддерживаю проект. Более того, считаю, что проект нуждается в существенной переработке. Однако, то, что развернулось на страницах местной печати, противоречит элементарным демократическим нормам и принципам. Это не обсуждение, а обвинение, «отпор», клеймение, а главное — это организованная игра «в одни ворота».

Итак, какие процедуры обсуждения избираем и кто несет за этот выбор личную ответственность? Не ответив на этот вопрос, не сможем ответить и на другой, мучащий в последнее время многих советских людей: есть ли гарантии того, что печальное прошлое сталинизма не вернется?

Вдумаемся в то, что происходит: «единогласно» осуждают Народное движение партийно-хозяйственные активы Ильинского, Припортового районов. В Киевском районе Народное движение единогласно осудили 215 депутатов конференции ветеранов войны и труда, 475 работников жилищно-эксплуатационного объединения, «гак называемое» движение Украины за перестройку осудили все депутаты, присутствовавшие на XIII сессии Одесского областного Совета народных депутатов, овинив инициаторов проекта в том, что они создают организацию, «действующую вне Конституции УССР, противостоящую деятельности Коммунистической партии». Заметьте, такие ТЯЖКИЕ ОБВИНЕНИЯ ПРИ ПОЛНОМ ЕДИНОДУШИИ. Однако, неужели из сотен людей не нашлось ни одного человека, который бы был «против» или «воздержался» (хотя бы потому, что наверняка не ознакомился достаточно серьезно и внимательно с данным проектом)? Может ли взять каждый из сотен голосовавших на себя ЛИЧНУЮ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ за то, что они дали обвинение? Неужели из сотен людей не нашлось ни одного человека, который бы был «против» или «воздержался» (хотя бы потому, что наверняка не ознакомился достаточно серьезно и внимательно с данным проектом)? Может ли взять каждый из сотен людей, почему именно «митингование», а не какой-то иной?

Ничего не найдя в проекте программы Народного движения о митингах, удивилась, прочитав в корреспонденции «Вечерней Одессы» об обсуждении проекта в Одесском горкоме КПУ: здесь уже представитель горкома КПУ говорит о том, что движение «ПРИЗЫВАЕТ К МИТИНГОВАМ» (!). Члены пленума Суворовского горкома КПСС принимают решение о том, что участие в Народном движении Украины несовместимо с пребыванием в партии.

Итак, по поводу основных, наиболее серьезных обвинений в адрес проекта и прежде всего об его антиконституционном характере. Как пишет, например, доцент И. Крук, почему-то выступающий от имени обществоведов («Мы, обществоведы...»), «проект противоречит Конституциям СССР и УССР». В частности, конституционные положения об общенародной (государственной) собственности составители проекта подменяют идеей республиканской собственности» («Знамя коммунизма», 12.03. 1989 г.).

Ознакомившись с проектом (кстати, заполучить его

было не так-то просто даже мне) и сопоставив его с соответствующими статьями обеих Конституций (статьи 10.4.11 Конституции СССР и статьи 11 и 12 Конституции УССР), я пришла к выводу, что ничего антиконституционного проект Народного движения не содержит. В проекте говорится о необходимости «создавать условия для перехода от народовластия на словах к реальному полновластию народа» и что земля, полезные ископаемые и прочие ресурсы республики «являются народной собственностью и использовать их общесоюзные и республиканские ведомства могут только с разрешения Верховного Совета и Правительства УССР». Как я понимаю, пафос проекта направлен против отождествления государственной собственности с общенародной и против произвола ведомств. Что касается «республиканской собственности», то она тоже может быть государственной, не будучи подлинно народной. Политическая грамотность и культура правосознания предполагает понимание этих вопросов.

ДЕМОКРАТИЯ И ЛИЧНАЯ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ

НО СКОЛЬ БЫ НЕОДНОЗНАЧНЫМИ, ГДЕ-ТО И ПРОТИВОРЕЧИВЫМИ НИ БЫЛИ СУЖДЕНИЯ О НЫНЕШНЕМ ЭТАПЕ НАШЕГО БЫТИЯ, НЕЛЬЗЯ ОСТАНАВЛИВАТЬСЯ НА ПОЛДОРОГЕ. ВОТ ПОЧЕМУ ОДНОЙ ИЗ ПЕРВООЧЕРЕДНЫХ ЗАДАЧ ДЕПУТАТСКОГО ФОРУМА ВИДИТСЯ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ПОЛНОВЕСНЫХ ГАРАНТИЙ ПРОЦЕССА ДЕМОКРАТИЗАЦИИ, ГЛАСНОСТИ, ПОЛИТИЧЕСКОЙ ОТКРЫТОСТИ И ПЛЮРАЛИЗМА МНЕНИЙ.

«ПРАВДА», 24 МАЯ 1989 г.

Теперь о распространенном суждении (выраженном и в публикациях, и в обсуждении по местному телевидению, и в единодушных заявлениях и резолюциях) о том, что сама идея народного движения несостоятельна, т. к. это некая параллельная программа, которая ставит движение над партией. При этом допускается элементарная алогичность: с одной стороны, утверждается, что проект — просто повторение того, что содержится в партийных документах (обвиняют даже в плагиате, который, как известно, является уголовно наказуемым деянием), с другой стороны, считают, что проект противоречит целям партии, что это — попытка создать организацию, «противостоящую деятельности партии» (с такой оценкой проекта, данной в резолюции XIII сессии Одесского областного Совета народных депутатов, солидаризируется и профессор Н. М. Якупов, считая, что депутаты, в данном случае, выступали от имени тружеников Одесской области. «Вечерняя Одесса», 11.03.89 г.).

С моей точки зрения, данное обвинение — совершенное недоразумение, основанное на непонимании сути решений XIX Всесоюзной партийной конференции и линии партии на всемерную демократизацию общества. Позвольте себе напомнить, что в Резолюции конференции «О демократизации Советского общества и реформе политической системы» указывается следующее: «Как позитивное явление следует рассматривать возникновение в последнее время ряда новых ассоциаций и объединений, ставящих своей целью содействие делу социалистического обновления». И далее обращается внимание на необходимость преодоления таких недостатков, как «ослабление самодеятельных народных движений, и на необходимость развития «общенародного патриотического движения в поддержку линии на перестройку». С моей точки зрения, товарищи, выступающие против «самой идеи народного движения», не дали себе труда вдуматься в смысл резолюций XIX Всесоюзной партийной конференции.

Но зачем же нужно «что-то еще», если все уже было в партийных документах? Ответ на этот вопрос, как мне кажется, четко фиксирует основную слабость обсуждаемого проекта. Необходимо было четко и внятно сказать, против КОГО направлено народное движение, для ЧЕГО оно нужно. Оно направлено не против партии, а ПРОТИВ АНТИПЕРЕСТРОЧНЫХ СИЛ, которые имеются в партии, и вне ее. Достаточно грамотно и определено на этот вопрос ответил профессор Е. Н. Присовский (увы, не обществовед, и не партийно-государственный деятель) при обсуждении проекта Народного движения по одесскому телевидению 11 марта 1989 г. Он отметил, что необходимость организации широкого неформального общественного движения является реанимацией на то, что «перестройка идет трудно», что антиперестроочные силы переходят в наступление и сознательное противостояние (противостояние Ленина о том, что нужны люди, которые «ни слова не возьмут на веру»), и что такое движение — помочь партии в ее благородной борьбе.

Я считаю, что эта помощь может и должна осуществляться в самых различных направлениях, а общественное, самодеятельное движение должно носить и политический характер, создавая некоторую принципиальную основу для различного рода конкретных движений, ибо враг в конечном счете народа один — антиперестроочные силы, ядром которых являются функционеры командно-бюрократической, аппаратной системы, которая еще живет и борется. Народное движение призвано, в частности, выполнять функцию СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТЫ населения от антиперестроочных сил, ибо, как показывает жизнь (и свидетельствуют многочислен-

ные публикации в прессе), имеющиеся в настоящее время общественные организации не выполняют эту функцию достаточно эффективно.

Одна из функций Народного движения за перестройку — ОБЩЕСТВЕННАЯ ЭКСПЕРТИЗА принимающих управлений решений. Одеситы хорошо знают, что это такое, ибо имеют опыт борьбы против строительства АЭС и Березовского химического комбината. Но общественная (независимая) экспертиза необходима не только по экологическим вопросам. Потребность в ней имеется и при принятии управлений решений по целому ряду актуальных социальных и политических проблем. К этому уже в настоящее время можно сделать следующее добавление: не лишне вспомнить о тбилисских событиях и о решении населения обратиться именно к общественной экспертизе. Народное движение в поддержку перестройки не должно носить узко-частный характер, а должно охватывать широкий круг проблем, возникающих в различных сферах жизни общества и непременно в сфере политики.

Важной функцией является и ФУНКЦИЯ ОППОНИРОВАНИЯ и КОНТРОЛЯ в процессе реализации управлений решений. (Кстати, в некоторых городах, например, Харькове, Свердловске были созданы общественные комитеты по проведению выборов в Верховные Советы СССР).

XIX Всесоюзная партийная конференция в Резолюции «О борьбе с бюрократизмом» подчеркнула исключительную важность создания подчиненной выборным органам власти единой системы общественно-государственного контроля. Партийным организациям, — отмечается далее в Резолюции, — надлежит добиться, чтобы эта система опиралась на инициативу и активность народных масс, творческих, ветеранских и других самодеятельных общественных организаций, различных словес и групп населения».

Как известно из публикаций и устных обсуждений проекта, идея контроля (ее квалифицируют как «контроль за партией») вызывает особые возражения. Но контроль «снизу», контроль общества за деятельность государства — азбучная истина, условие функционирования правового государства. Мы очень долго втолковывали людям, что «мы — это государство», а «государство — это мы». Но это отождествление чревато серьезными социально-политическими последствиями, которые нам хорошо известны.

Популярные разъяснения по вопросу о взаимоотношениях гражданского общества и государства и контроля общественности за деятельность государства в ПРАВОВОМ ГОСУДАРСТВЕ содержатся, например, в статье «Общество и государство» («Знание — сила», 1988, № 12).

В условиях однопартийной системы, когда партия является ядром политической системы общества, эти вопросы принимают особую остроту. Следует добавить еще, что специфика социально-политического развития нашей страны обусловила тот факт, что противостояние «низ» и «верх» — это не отношения «партия — народ», а противостояние командно-бюрократического аппарата партии, государства и ряда общественных организаций (ВЦСПС, ВЛКСМ и др.) всей остальной части населения. При этом, как известно, «верх» объединен, организован, располагает властью. А «низ», куда входят и рабочие, и крестьяне, и интеллигенция, русские и представители других национальностей, фактически разобщен и не представляет собой организованной силы. И именно партия, ее лучшая, самая передовая часть, возрождая ленинские принципы, указала нам направления борьбы, определила, против кого нужно бороться «снизу» и кого контролировать. Не менее важно понять также, что эта борьба с антиперестроочными силами должна быть сознательной и организованной, она должна объединять прогрессивные социальные группы и носить многонациональный характер. Именно это положение не нашло отражения в проекте программы Народного движения.

Наиболее слабое его место — раздел «Национальный вопрос, язык, культура», особенно та его часть, которая касается украинского языка. Считаю, что в программе широкого, массового, социально-политического движения вопрос о языке вообще не должен занимать такого большого места. Проблема языка является сложной. Она требует серьезного изучения, глубокой проработки, проведения референдумов и опросов населения. Решаться она должна конкретно, применительно к различным регионам нашей многонациональной республики. Есть у нас в республике общество украинского языка им. Т. Г. Шевченко, которое и должно взять на себя эту сложную и благодородную миссию.

Возвращаясь к проекту программы Народного движения, хочу подчеркнуть следующее: хотя программу в целом, по моему мнению, нельзя считать националистической, именно в указанном разделе содержится ряд неопределенных и двусмысленных предложений, которые в процессе их реализации могут придать движению если не националистический, то, по меньшей мере, узконациональный характер, что, как мне кажется, ни в коем случае нельзя допускать.

Отдаю также себе отчет в том, что указанные издержки — в какой-то степени результат негибкости, не вполне продуманной национальной политики, которая дает себя знать в различных регионах страны.

Учитывая все обстоятельства, бюро Украинского отделения советской социологической ассоциации на своем заседании 17 марта 1989 г., поддержав идею формирования Народного движения Украины за перестройку, отметило необходимость существенной переработки представленного проекта программы. Переработка необходима прежде всего в направлении приведения многонационального характера народному движению республики.

Бюро осудило нарушение демократических процедур обсуждения опубликованного проекта, а также обратило внимание на тот факт, что настоятельная потребность формирования широкого Народного движения обусловлена открытым и скрытым сопротивлением антидемократических сил, прежде всего в среде бюрократического аппарата партии, центральных и местных органов власти, фактами сопротивления и саботажа, блокированием реализации партийной программы.

И. ПОПОВА,
член Бюро Украинского
отделения Советской
социологической
ассоциации, профессор.

Заповедные острова

Галапагосские острова — экзотические атоллы, лежащие в тысяче километров от побережья Эквадора. Специфические природно-климатические условия способствуют существованию здесь экваториальных гигантских черепах и пингвинов антарктического происхождения, игуан (земноводных), пекари (небольших кабанов) и водолюбивых птиц-фрегатов. Вся эта многообразная фауна настолько привыкла к человеку, что вовсе его не боится.

Здесь, на Галапагосских островах, родилась теория происхождения видов, разработанная Чарльзом Дарвіном. Потому-то местная научно-исследовательская станция, субсидируемая правительством Эквадора, носит имя этого великого ученого.

Деятельность ученых Эквадора направлена на то, чтобы воссоздать животный и растительный мир прекрасных ост-

ровов в том виде, в каком его увидел Дарвин, сохранить исчезавшие виды.

Для нормального функционирования станции необходимы большие средства — почти полмиллиона долларов теперь и около полутора — в перспективе. Правительственные же ассигнования, как и взносы частных лиц, не являются стабильными — все зависит от конкретной экономической ситуации в стране. Поэтому многие проекты остаются только на бумаге.

Общественная организация «Защита природы Эквадора» вместе со всеми, кто ее поддерживает, проводит кампанию по сбору средств в фонд Галапагосских островов. Поэтому обращаемся к советским людям, которым, конечно, небезразлична участь этого удивительного уголка нашей планеты, с просьбой помочь в осуществлении намеченной программы.

Даниэль РУИЛОВА,
студент юрфака
(Эквадор).

Фото Я. Пересунько, члена экипажа НИС «Антарес».

УСПІХ НАШИХ ПЛАВЦІВ

Нещодавно в спорткомплексі держуніверситету завершилася XIV республіканська студентська спартакіада вузів МВССО з плавання. Командам з інших міст створили серйозну конкуренцію і спортсмени ОДУ. Вони одразу ж включилися у боротьбу за призові місця.

Безперечним лідером команди був Владислав Висоцький, який одержав перемогу на дистанціях 100 м баттерфлям і 100 м брасом.

Цікаво проходив заплив на дистанціях 100 і 200 м на спині серед чоловіків, де гостра боротьба за перше місце тривала до останніх секунд. Одним з цих лідерів був студент Одеського держуніверситету Григорій Логатюк.

Він з самого початку вирвався перед, і лише біля фінішу суперникам вдалося на якусь миттєвість випередити Григорія.

Запам'яталося суперництво жінок на дистанції 400 м комплексним плаванням. Тут вели між собою боротьбу подруги по команді, майстри спорту Катерина Коритник і Наталя Вакуліна. Вони постійно змінювали одна одну в лідерстві. Катерина була близькою до перемоги, але на останніх метрах Наталя, вивівши завидну волю до перемоги, вирвала чащу першості з рук суперниці.

Гостро й цікаво проходила боротьба на дистанції 100 м брасом у жінок, де перемогу одержала О. Лопатюк, а

третью була Ю. Шестакова (студентки I курсу істфаку). У жіночій естафеті 4x100 м комплексним плаванням кращою виявилася команда Одеського держуніверситету, яка завдавала тон іншим учасникам. До складу жіночої команди входили К. Коритник, Н. Вакуліна, О. Лопатюк і С. Давидова. Залишивши далеко позаду своїх суперниць, дівчата впевнено ви-грали дистанцію.

Отже, в командній боротьбі перше місце посіли студенти ОДУ. Другими були представники Одеського політехнічного інституту. На третьому місці — команда Київського політеха.

Треба відзначити, що команда ОДУ вперше одержала перемогу у змаганнях республіканського масштабу.

С. ДАВИДОВ,
капітан команди.

УШУ — для тела и души

ЗАНЯТИЕ 3.

Для укрепления тела и развития ума в УШУ используются специальные упражнения. Одни из них широко известны и применяются в различных оздоровительных системах Востока и Запада, в подготовке спортсменов — гимнастов, борцов, боксеров и т. д. другие — менее известны и более сложны.

Физические упражнения составляют содержание тренировочных микрономплексов. Так, например, — «Кьялис» — группа упражнений на укрепление и развитие ног, «Хастами» — предназначен для укрепления рук.

Упражнения, способствующие улучшению памяти, развитию наблюдательности, внимания и т. д., чаще всего, как и многое

другое, заимствованы из ЙОГИ — прародительницы оздоровительных и боевых систем древности. С выполнением многих малоизвестных оригинальных упражнений вы познакомитесь позднее. А сегодня мы закончим описание движений «ТАИХО» и дадим содержание легенды, на основе которой построен первый комплекс системы Тайдзицюань — «ВЕЛИКАН».

Практический раздел.

«ТАИХО»:

13. Отставляем левую ногу в сторону и садимся в низкую стойку, но, в отличие от предыдущих, правая нога не прямая, а слегка согнута в колене, ее носок направлен вперед и перпендикулярен левой ступне. Руки лежат ладонями на полу, смотрим вправо.

14. Оставляя правую ногу на месте, делаем поворот на 180 градусов против часовой стрелки и принимаем положение, аналогичное предыдущему. Эти перемещения стараемся выполнять без помощи рук.

15—16. Переставляем левую ногу и поворачиваемся на 90 градусов против часовой стрелки, ступня правой ноги остается на месте. Немного поднимаемся и одновременно с этим делаем движения двумя руками влевую сторону, затем, подступая к правой ноге, поднимаемся и делаем аналогичное с предыдущим движение руками в правую сторону.

17. Принимаем исходное положение.

СОДЕРЖАНИЕ КОМПЛЕКСА «ВЕЛИКАН».

Издали была видна гора Ху-

анг, величественно возвышавшаяся над окрестностями. С ее крутых склонов, покрытых девственным лесом, становилось множество прозрачных рек и грозных водопадов. В пещерах жили отшельники, в норах лисы, в небе летали драконы, а из леса доносился рев цилиней.

Однажды святой отшельник Дянъ, долгое время предававшийся созерцанию, ушел на несколько ли от своей пещеры за целебными травами. Прошло время и когда он вернулся, то увидел, что спустившийся с небес дракон Сю занял его место. Дянъ, удивленный тем, что дракон осмелился совершить подобное, развел руками и начал уговаривать дракона покинуть пещеру по-хорошему, помня свой обет о ненасилии. В ответ на это самона-

деянный дракон, широко открыв пасть и сверкая глазами, начал посыпал один за другим языки пламени, желая уничтожить хозяина пещеры. Внезапно раздвинулся потолок пещеры и оттуда низвергся водопад, который разделил отшельника и дракона и проградил путь всепожирающему пламени.

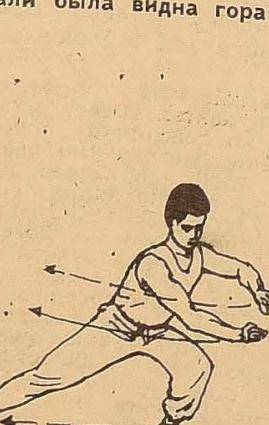
Одновременно с этим появился великан Люань. Отшельник и сам мог заставить дракона уйти, поэтому поспешную забыть Неба он воспринял без удовольствия. Люань же поведал о своем небесном происхождении и обвинил в происшедшем духа горы Хуанг, из-за нерадивости которого святой отшельник терял время на бесполезные разговоры. Великан была провинность духа горы, но Дянъ настаивал на бескровном возмездии. И тогда могучий великан, толкнув гору в одну, а затем и в другую сторону, извлечь за волосы безмятежно спящего духа, который, пробудившись от сна, начал молить о прощении, уверяя всех, что впредь не допустит ничего подобного. Он тут же обратил дракона в пепел и развеял его по ветру.

Выполнивший свою миссию великан исчез вместе с водопадом. Вслед за ними растворился в стенах и дух горы, а отшельник Дянъ вновь углубился в постижение Сути. И ничего не мешало ему больше идти Великим Путем.

Продолжение занятий и описание комплекса «ВЕЛИКАН» (движений) планируется в следующих публикациях.

**С. ГРОМОВ,
А. ЗАБГАЕВ,**
руководители
объединения
«Арджуна».

Рисунки М. РАЧИЦКОГО.

ПИШІТЬ НАМ:

270057, Одеса-Центр вул.
Петра Великого, 2, держуні-
верситет, редакція газети «За
наукові кадри».

«За научные кадры», орган парткома, ректората, профкомов и комитета комсомола Одесского государственного университета им. Мечникова.

Друк. тип. «Чорноморська комуна» Одесського об'єму КП України, пл. 50-річчя СРСР, 1.

ЗАХОДЬТЕ:

Одеса, вул. Радянської Ар-
мії, 24, 1-й поверх,
кімната, 9.

ДЗВОНІТЬ:

тел. 23-84-13.

Редактор М. ЩЕРБАНЬ.